

УДК 338.5

Онищенко О.В.
*кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і фінансів
Кременчуцького національного університету
імені Михайла Остроградського*

Хоменко Л.М.
*кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і фінансів
Кременчуцького національного університету
імені Михайла Остроградського*

Авраменко О.І.
*старший викладач кафедри обліку і фінансів
Кременчуцького національного університету
імені Михайла Остроградського*

ЕВОЛЮЦІЯ ТРАНСФЕРТНОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ: ПОДАТКОВИЙ АСПЕКТ

EVOLUTION OF TRANSFER PRICING IN UKRAINE: TAX ASPECTS

АНОТАЦІЯ

Кожна держава зацікавлена в отриманні максимальних надходжень до бюджету. Здійснення операцій між пов'язаними сторонами за низькими цінами негативно впливає на обсяги бюджетних надходжень. Трансфертні ціни перешкоджають здійсненню операцій за нижчими цінами. Трансфертне ціноутворення є відносно новим напрямом діяльності фіскальних структур. Все більше воно поширюється як служба аудиту, що і визначає актуальність проблеми. У статті досліджено трансфертне ціноутворення, а саме його історичні аспекти. Розглянуто наукові підходи до визначення поняття «трансфертна ціна». Проаналізовано законодавчу базу трансфертного ціноутворення. Визначено етапи розвитку трансфертного ціноутворення в Україні у податковому законодавстві. Встановлено його характерні риси на сучасному етапі.

Ключові слова: трансфертна ціна; пов'язані особи; контрольована операція; нормативна база; податковий облік.

АННОТАЦИЯ

Каждое государство заинтересовано в получении максимальных поступлений в бюджет. Осуществление операций между связанными сторонами по низким ценам негативно влияет на объемы бюджетных поступлений. Трансфертные цены препятствуют осуществлению операций по более низким ценам. Трансфертное ценообразование является относительно новым направлением деятельности фискальных структур. Все больше оно распространяется как служба аудита, и это определяет актуальность проблемы. В статье исследовано трансфертное ценообразование, а именно его исторические аспекты. Рассмотрены научные подходы к определению понятия «трансфертная цена». Проанализирована законодательная база трансфертного ценообразования. Определены этапы развития трансфертного ценообразования в Украине в налоговом законодательстве. Установлены его характерные черты на современном этапе.

Ключевые слова: трансфертная цена; связанные лица; контролируемая операция; нормативная база; налоговый учет.

ANNOTATION

Each state is interested in obtaining maximum revenues to the budget. The implementation of transactions between related parties at low prices negatively affects the volume of budget revenues. Transfer prices hinder the implementation of operations at lower prices. Transfer pricing is a relatively new trend in the activities of fiscal structures. It is increasingly distributed as an audit service. This determines the relevance of the problem. The article analyzes the historical aspects of transfer pricing. The scientific approaches to determining the concept of "transfer price" were considered. The legislative framework for transfer pricing was analyzed. The stages of development of transfer pricing in Ukraine in the tax legislation

are determined. Its typical features have been established at the present stage.

Keywords: transfer price; connected people; controlled operation; normative base; tax accounting.

Постановка проблеми. Інтеграційні процеси в Україні сприяють поширенню транснаціональних компаній, які потребують тактики та стратегії управління, одним із механізмів яких є трансформаційне ціноутворення. Інтеграція фінансових відносин вимагає цього від усіх учасників ринку з метою узгодження їх економічних інтересів. Кожна держава зацікавлена в тому, щоб отримувати максимальну суму надходжень до бюджету. Досить часто перешкоджає цьому здійсненню операцій між пов'язаними особами за цінами, які відрізняються від ринкових і є заниженими. Запобігти здійсненню операцій за заниженими цінами допомагають трансфертні ціни, за допомогою яких податкові органи контролюють платників податків.

Трансфертне ціноутворення є відносно новим напрямом у діяльності фіскальних структур. Багато запитань пов'язано також із тим, що керівництво з трансфертного ціноутворення Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) «Про трансферне ціноутворення для транснаціональних корпорацій і податкових органів» зазначає: «Трансферне ціноутворення не є точною наукою, але вимагає від податкових органів і платників податків проведення експертних оцінок». Все більшого поширення воно набуває як аудиторська послуга, що і визначає актуальність питання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання трансфертного ціноутворення вивчали С.С. Брехов [1], Л.А. Задорожна [2] В.І. Коротун [3], А.А. Заїкін [4], Д.М. Касаткін [5], О.А. Філонов [6], О.О. Парфенова [7] та інші.

Актуальність цієї проблематики підкреслювали низка авторів. Так, А.А. Заїкін зазна-

чав, що економічна самостійність організацій у межах єдиного господарського механізму передбачає застосування нових підходів до формування внутрішньокорпоративних (трансфертних) цін, заснованих на балансі доходів, одержуваних від реалізації проміжних продуктів, і витрат на їх виробництво, зацікавленості організацій та їх підрозділів у зниженні витрат [4, с. 3]. О.А. Філонов наголошував, що від ефективності трансфертного ціноутворення між окремими компаніями залежить ефективність функціонування економіки загалом [6, с. 2]. В.І. Коротун вважає, що контроль за трансфертним ціноутворенням в Україні є одним із найбільш пріоритетних напрямів підвищення фіскальної ефективності застосовуваного механізму податкового адміністрування [3, с. 45].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проте накопичений досвід науковців не розкриває повністю сутності питання трансфертного ціноутворення, а наявність різних підходів до його розуміння спонукають більш детально дослідити цю проблему.

Метою статті є визначення сутності трансфертного ціноутворення в системі економічних відносин через дослідження історичних аспектів його розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як зазначено в роботі В.В. Антощенкової, трансфертні ціни почали використовуватися в умовах децентралізації управління в промислових фірмах США та Західної Європи в 20–30-ті роки ХХ ст. [8, с. 49]. Однак більшість джерел відносять історію трансфертного ціноутворення в 1960-ті роки, в США. В інших країнах воно з'явилося набагато пізніше. Як зазна-

чає Д.М. Касаткін, за кордоном дослідження активно ведуться, починаючи з 1970-х років [5]. Слід зазначити, що першими країнами, де було прийнято закони, що регулюють трансфертне ціноутворення, були у 1995 році США, ЮАР та Австралія. В Україні перші дослідження відносяться до кінця 80-х – початку 90-х років минулого сторіччя (А.В. Аксененко, П.Г. Буніч, Ф.П. Васін, Є.Т. Гайдар, В.Т. Єлагін, М.Г. Чумаченко, А.Д. Шеремет) [9, с. 1].

Для більшості країн пострадянського простору передумовами трансфертного ціноутворення стали нерозвинутість ринків і ринкових інститутів, високий ступінь монополізації економіки, відсутність зведеної інформації про ринкові угоди та ціни, різноманітність умов оподаткування різних суб'єктів [6, с. 2]. Низка авторів погоджуються з тим, що розвиток трансфертного ціноутворення пов'язаний з виникненням корпорацій, у тому числі міжнародних [5, 6, 7, 8]. Погляди науковців на причини розвитку трансфертного ціноутворення представлені в таблиці 1.

Аналізуючи вищевказані праці, слід зазначити, що лише А.В. Валеева [10] формулює причини розвитку трансфертного ціноутворення у його сучасному розумінні. Різноманітність у визначенні причин розвитку трансфертного ціноутворення спонукає провести подальші дослідження. Перші наукові дослідження трансфертного ціноутворення стосувалися управлінського обліку (4, 7) та фінансів (1, 2, 5, 6). Так, на думку О.О. Заїкіна, трансферне ціноутворення є інструментом, який дає можливість перетворити корпорацію зі складною ієрархією управління в узгоджену і керовану децентралі-

Таблиця 1

Погляди науковців на причини розвитку трансфертного ціноутворення

№ з/п	Автор	Причини розвитку ТЦ
1	Філонов О.А. [6, с. 2]	Необхідність оптимізації фінансових потоків між взаємозалежними особами, необхідність економічного обґрунтування цін із метою мінімізації від'ємних фінансових потоків.
2	Касаткін, [5, с. 4]	Зниження загального податкового тягаря корпорації за допомогою податкового планування.
3	Парфенова, [7, с. 3]	Збільшення ступеня концентрації та диверсифікації, а отже, і зростання товарообігу всередині компанії.
4	Заїкін А.А. [4, с. 11]	Трансфертні ціни необхідні головним чином для того, щоб стимулювати керівників дочірніх організацій до прийняття правильних управлінських рішень, і слугують інформаційною базою для їх прийняття. Дії, що здійснюються для збільшення прибутку окремих організацій, повинні сприяти збільшенню прибутку корпорації загалом.
5	Валеева А.В. [10, с. 5]	Активізація діяльності міжнародних компаній, відсутність жорстких критеріїв контролю за застосовуваними платниками податків цінами.
6	Борисов Д.Н. [11, с. 6]	Хвиля інтеграції капіталів та виділення великих комплексів, які включають у себе промислові підприємства, банківські інститути, торгово-збутові (посередницькі) організації, – інтегрованих економічних систем (ІЕС).
7	Васіна К.С. [9, с. 1]	На початку 90-х рр. ХХ сторіччя в результаті економічної кризи багато підприємств України та країн СНД опинилися у важкому фінансовому становищі. Підприємства змушені були шукати шляхи виживання та пристосування до ринкових умов, що привело до процесів диверсифікації.
8	Зирянова О.Л., [12, с. 96]	Пов'язана з процесами концентрації виробництва, з початком формування великих промислових транснаціональних компаній.

Джерело: складено автором

зовану структуру, в якій цілі менеджерів організацій узгоджені і сприяють досягненню цілей корпорації загалом [4, с. 3]. Д.М. Касаткін вважає трансфертне ціноутворення інструментом реалізації фінансових інтересів держави [5, с. 4], А.О. Філонов – засобом оптимізації фінансових потоків [6, с. 2].

Фінансова криза 2008 року вимагала пошуку додаткових фінансових ресурсів держави, які можна було отримати шляхом покращення податкового адміністрування та контролю. Тому згодом дослідження сконцентрувалися на податковому аспекті (3, 10).

Дослідження робіт науковців дають можливість стверджувати, що сьогодні у вітчизняній науковій літературі відсутнє точне визначення трансфертного ціноутворення у його сучасному розумінні. Автори дають різні визначення цього поняття у контексті власного напряму досліджень. Підходи науковців до визначення терміна «трансфертне ціноутворення» представлено в таблиці 2.

З цих визначень випливає, що трансфертне ціноутворення – це спеціальна ціна, встановлена між пов'язаними особами, яка впливає на фінансовий результат. Дослідження робіт науковців свідчать, що більшість авторів дещо різнопланово визначають мету використання трансфертних цін. Одні трактують результат їх застосування як зменшення податкових платежів, інші – як збільшення. У таблиці 3 представлено бачення науковцями мети використання трансфертних цін.

Більшість авторів вказують, що метою застосування трансфертного ціноутворення є мінімізація податкових платежів та збільшення прибутку. При цьому слід зазначити, що жоден з авторів не вказав головної мети їх викорис-

тання. А.В. Валеева хоча і формулює причини розвитку трансфертного ціноутворення у його сучасному розумінні (табл. 1), проте у своїй роботі трактує його як інструмент мінімізації податкового тягаря: розширення діяльності більшості компаній дає їм змогу застосовувати різні інструменти мінімізації оподаткування, у тому числі і використання компаніями трансфертного ціноутворення [5, с. 3]. До результатів застосування трансфертного ціноутворення відносять зниження податкового тягаря й інші автори (2,4). І.В. Большотенко зазначає, що маніпулювання трансферними цінами привело до того, що у вітчизняній практиці склався негативний стереотип, що трансферна ціна обов'язково має бути вищою за ринкову. Насправді терміни «трансфертна ціна» та «трансферне ціноутворення» не несуть у собі нічого негативного, а самі трансфертні ціни не завжди є завищеними або заниженими порівняно з ринковими [20, с. 128]. Погоджуємося із твердженням С.А. Стасіневич щодо зв'язку трансфертного ціноутворення з оподаткуванням [19]. Аналіз робіт науковців наводить на думку, що більшість із них мають хибне уявлення про призначення трансфертного ціноутворення. Для більш детального дослідження сутності трансфертного ціноутворення звернемося до розвитку його законодавчої бази.

Операції з пов'язаними особами знаходили відображення в українському податковому законодавстві ще в Законі України «Про оподаткування прибутку підприємств» № 335/94-ВР від 28.12.94 р. Закон давав поняття звичайної ціни (п. 1.20), порядку її визначення (п. 20.2), порівнянних цін і пов'язаних осіб (п. 1.26), а також порядку оподаткування операцій з пов'язаними особами (п. 7.4). При

Таблиця 2

Підходи науковців до визначення терміна «трансфертне ціноутворення»

№ п/п	Автор	Визначення
1	Парфенова О.О. [3]	Трансфертне ціноутворення в найширшому сенсі передбачає встановлення ціни, за якою відбувається взаєморозрахунок між підрозділами однієї компанії.
2	Заїкін А.А. [4, с. 10]	Під трансфертним ціноутворенням як інтегруючим інструментом управлінського обліку розуміється формування спеціальних цін на товари, продукцію, роботи, послуги під час їх передачі між взаємопов'язаними підрозділами й організаціями у процесі виробництва кінцевого продукту, які утворюють систему взаємопов'язаних облікових показників, для досягнення стратегічних цілей.
3	Валеева А.В., [10, с. 12]	Трансфертною ціною є ціна, за якою здійснюється реалізація товарів, робіт і послуг, а також майнових прав та інтелектуальної власності між взаємозалежними особами, що знаходяться як в одній, так і в різних країнах.
4	Зиринова О.Л., [12, с. 96]	Трансфертна ціна (Transfer price) – це ціна, яку використовують під час внутрішньокорпоративних операцій, тобто операцій між філіалами, підрозділами та іншими пов'язаними фірмами, які діють в одній або різних країнах.
5	Штангрет А.М., [13, с. 23]	Трансфертне ціноутворення у загальному розумінні є процесом встановлення внутрішньофірмових цін (так званих трансфертних), за якими товари, послуги, грошові засоби та інші активи передаються від одного підрозділу компанії до іншого, а також наступний розрахунок фінансового результату діяльності кожного підрозділу з урахуванням цих трансфертних цін.
6	Стасіневич С.А., [19, С. 37]	У традиційному розумінні трансфертна ціна – це внутрішня ціна підприємства, за якою продукція використовується всередині фірми, для обміну продукцією між підрозділами.

Джерело: складено автором

Таблиця 3

Відображення мети використання трансфертних цін у роботах науковців

№ п/п	Автор	Мета використання трансфертних цін
1	Атамас П.Й. [14, с. 363]	Відшкодування витрат підрозділів на виробництво продукції та його втрат внаслідок відмови від реалізації продукції іншим підприємствам.
2	К. Друрі [15, с. 218]	Надавати інформацію, яка повинна заставляти менеджерів підрозділів приймати обґрунтовані економічні рішення. Це буде відбуватися лише у разі, коли дії, які виконуються менеджерами підрозділів, щоб покращити показники прибутковості у звітах про діяльність своїх підрозділів, також збільшують значення прибутковості підприємства загалом; – надавати інформацію, яка корисна для оцінювання управлінських і економічних показників діяльності підрозділу; – пропорційно розподіляти частину прибутку між підрозділами чи місцями їх розміщення; – гарантувати, що автономність діяльності підрозділів не порушується.
3	Яцкевич І., [16, с. 153]	Розподіл і перерозподіл прибутку між центрами відповідальності; – мінімізація митних та податкових платежів, оплачуваних у глобальному масштабі; – мінімізація політичних, економічних і кредитних ризиків; – розподіл ринків збуту та сфер впливу між різними підрозділами центрів відповідальності; – завоювання позицій на нових ринках; – переклад прибутку одержувачем-підприємством із країн, де введено заборону або обмеження на переклад прибутку; – навмисне заниження прибутку, одержаного окремими центрами відповідальності, у зв'язку з побоюванням вимог працівників про підвищення зарплати або зі скороченням персоналу.
4	Десятнюк О. [17, с. 45]	Основною метою трансфертного ціноутворення зазвичай є вплив на фінансові показники роботи кожного учасника господарської операції під час створення та реалізації продукції (товарів, послуг) для збільшення прибутку та досягнення загальної мети бізнес-партнерів.
5	Стасіневич С.А. [19, с. 37]	Побудова дієвої системи державного регулювання ціноутворення в Україні, що дасть змогу захистити податкову базу, уникнути при цьому підстав для подвійного оподаткування.

Джерело: складено автором

цьому для визначення звичайної ціни вже пропонувалися методи перепродажу і «витрати плюс» (п. 1.20.9). Сьогодні регулюють застосування трансфертних цін в Україні ПКУ від 02.12.2010 р. № 2755-VI, Закон України від 04.07.2013 р. № 408-VII «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо трансфертного ціноутворення», Закон України від 28.12.2014 р. № 72-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо трансфертного ціноутворення», за допомогою яких відбувалося законодавче врегулювання трансфертного ціноутворення. «Починаючи з 2013 року в Україні відбувається досить динамічний розвиток механізмів контролю за трансфертним ціноутворенням» [3, с. 43]. Розглянемо його більш детально.

Податковий кодекс України в першій редакції не містив понять, пов'язаних із трансфертними цінами. Він давав визначення звичайної ціни (п. 14.1.71) та пов'язаних осіб (п. 14.1.159). П. 153.2 ПКУ визначав порядок оподаткування операцій із пов'язаними особами та вимагав використання звичайних цін у разі, якщо ціна реалізації відрізняється більш ніж на 20%. Закон України 408-VII вніс певні корективи до Податкового кодексу України щодо трансфертних цін. Так, п. 14.1.71 уточнив визначення звичайної ціни, п. 14.1.159 – визначення пов'язаних осіб, у тому числі для цілей транс-

фертного ціноутворення, п. 14.1.251 дав визначення трансфертного ціноутворення.

Нові зміни вніс Закон України 72-VIII. Так, відповідно до Закону про трансфертне ціноутворення № 408 п. 14.1.251 трансфертне ціноутворення – система визначення звичайної ціни товарів і/або результатів робіт (послуг) в операціях, визнаних відповідно до статті 39 цього Кодексу контрольованими. Законом 72-VIII ПКУ від 01.01.2017 р. ця стаття виключена. Термін «пов'язані особи» було дано з урахуванням критеріїв їх визначення (п. 14.1.159). Змінилася і стаття 39 ПКУ, в якій завдяки Закону 72-VIII знайшов відображення принцип «втягнутої руки». Метод визначення ціни в контрольованих операціях був трансформований у метод встановлення відповідності умов контрольованої операції принципу «втягнутої руки». П. 39.2.1 дав визначення контрольованих операцій, а також принципів визначення операцій контрольованими для цілей нарахування податку на прибуток.

Закон 408-VII п. 39.3.1.5 допускав використання комбінації двох і більше методів визначення трансфертних цін. Закон 72-VIII змінив підхід до цього питання: платник податків може не застосовувати більше одного методу для визначення того, чи відповідають умови контрольованої операції принципу «втягнутої руки».

Зазначимо, що головним керівним нормативним актом щодо визначення трансфертних цін в Україні є ПКУ, основні зміни в якому щодо трансфертного ціноутворення відбулися в 2013 році. На підставі проведеного дослідження можна дійти висновку, що численні зміни наблизили ПКУ до норм європейського законодавства, але в деяких питаннях не містять чітких формулювань. Проведений аналіз дав змогу виділити такі етапи розвитку трансфертного ціноутворення в Україні в податковому законодавстві, як:

1-й етап – зародження основних напрямів і понять трансфертного ціноутворення (1994–2010 рр.);

2-й етап – розвиток і упорядкування основних напрямів і понять трансфертного ціноутворення (2010–2013 рр.);

3-й етап – формування та вдосконалення трансфертного ціноутворення (з 2013 р.) [22].

Кожен з етапів зробив свій внесок у формування сутності трансфертного ціноутворення. Фіскальне спрямування податкового законодавства підтверджує, що воно застосовується винятково з метою захисту податкових інтересів держави. Крім того, принцип «витагнутої руки» передбачає збільшення податкових зобов'язань пов'язаних осіб до рівня податкових зобов'язань непов'язаних осіб за умови відповідності комерційних та/або фінансових умов здійснених ними операцій. Тому погоджуємося з О.Л. Зиряною, що регулювання трансфертного ціноутворення у будь-якій державі тісно пов'язане з визначенням факту ухилення від оподаткування, що суперечить підходу вищевказаних авторів із приводу збільшення прибутку та мінімізації податкових платежів [12, с. 100]. Проте вона зазначає, що у теорії та практиці податкового права розвинених країн сформувався підхід, за якого «трансфертна ціна» означає ціну, яка підлягає особливому податковому контролю, і що її величина визначається не для досягнення суто комерційних цілей за рахунок встановлення справедливих ринкових цін, а лише для зниження податкового навантаження [12, с. 101]. Дійсно, трансфертні ціни є об'єктом посиленої уваги податкових органів, проте їх використання не завжди знижує податкове навантаження платників податків. Навпаки, їх застосування допомагає забезпечувати більше надходжень до бюджету, що є прямо протилежним прагненням платників податку зменшити суми податкових платежів. На нашу думку, найбільш правильно відображено призначення трансфертного ціноутворення у роботі [3]: загальним податковий контроль за трансфертним ціноутворенням полягає в можливості збільшення податкових зобов'язань платника податків до рівня податкових зобов'язань, розрахованих за умови відповідності комерційних та/або фінансових умов контрольованої операції умовам, які б мали місце в зіставних операціях, визначених із використанням законодавства про податкове регулювання трансфертного ціноутворення.

Досліджуючи історичні аспекти розвитку трансфертного ціноутворення, можна зазначити такі його характерні риси на сучасному етапі:

– суб'єктами трансфертного ціноутворення є пов'язані особи;

– об'єктами трансфертного ціноутворення є контрольовані операції;

– механізм дії: спеціальні ціни, визначені за встановленими податковим законодавством методами;

– мета: контроль податкових платежів платників податків та збільшення податкових надходжень до бюджету;

– нормативна база: податкове законодавство.

Тому метою застосування трансфертного ціноутворення є перешкоджання пов'язаним особам під час здійснення контрольованих операцій штучно занижувати показники прибутку і доходу.

Висновки. Таким чином, у процесі проведеного дослідження було встановлено, що трансфертне ціноутворення в Україні є складним податковим контролем, та отримано такі результати:

– проаналізовано роботи науковців з метою уточнення причин виникнення та призначення трансфертного ціноутворення;

– проаналізовано історичні аспекти розвитку трансфертного ціноутворення у податковому законодавстві;

– встановлено етапи розвитку трансфертного ціноутворення в Україні;

– виділено характерні риси та призначення трансфертного ціноутворення на сучасному етапі.

Це дослідження свідчить, що трансфертне ціноутворення є одним з механізмів максимізації податкових зобов'язань корпорацій та податкових надходжень до бюджету. Однак «питання вдосконалення механізмів контролю за трансфертним ціноутворенням продовжує залишатися одним з найактуальніших, що підтверджується тією увагою, яку йому приділяється ОЕСР і ЄС» [3, с. 43].

Дискусійним та таким, що потребує подальшого наукового дослідження й обґрунтування, є той факт, що термін «трансфертне ціноутворення» потребує уточнення з урахуванням його характерних рис на сучасному етапі та приналежності до податкового контролю. Удосконалення фінансової системи має здійснюватися з урахуванням тенденцій соціально-економічного розвитку держави та позитивного досвіду країн із розвинутою та трансформаційною економікою [21, с. 33]. Тому необхідним є зближення вітчизняного податкового законодавства з тенденціями міжнародного оподаткування.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Брехов С.С. Напрямки розвитку контролю за трансфертним ціноутворенням в Україні / С.С. Брехов // Соціально-еко-

- номічні проблеми сучасного періоду України: зб. наук. пр. / НАН України. ДУ «Ін-т регіональних досліджень ім. М.І. Долишній НАНУ»; ред. кол.: В.С. Кравців (відп. ред.). Львів, 2016. Вип. 4 (120). 2016. № 4. С. 126–131.
2. Задорожня Л.А. Міжнародна практика трансфертного ціноутворення в контексті оподаткування доходів фізичних і юридичних осіб України // Л.А. Задорожня // Економіка і фінанси. 2014. № 10. С. 62–70.
 3. Коротун В.І. Контроль за трансферним ціноутворенням в Україні: проблеми і стан / В.І. Коротун // Інвестиції: практика та досвід № 24. 2016. С. 42–46.
 4. Заїкін О.О. Трансфертне ціноутворення в системі управлінського обліку: автореф. канд. екон. наук: 08.00.12 / А.А. Заїкін ; Казан. держ. фінансово-екон. ін-т, Самар. держ. екон. ун-т. Казань: [б. і.], 2006. 24 с.
 5. Ксаткін Д.М. Інструменти реалізації фінансових інтересів держави і корпорацій у сфері трансфертного ціноутворення в РФ: автореферат дис. кандидата економічних наук: 08.00.10 / Держ. ун-т – вища. шк. Економіки Москва, 2005. 26 с.
 6. Філонов А.О. Управління фінансовими потоками на основі трансфертного ціноутворення : автореферат дис. канд. екон. наук : 08.00.10 / Філонов Антон Олегович; Москва, 2014. 24 с.
 7. Панферова О.О. Трансфертне ціноутворення: економічна природа і сфера розповсюдження : автореферат дис. канд. економ. наук : 08.00.01 / Панферова Оксана Олегівна; [Місце захисту: Моск. держ. ун-т ім. М.В. Ломоносова]. Москва, 2013. 28 с.
 8. Антощенко В.В. Актуальність функціонування трансфертних цін в умовах агропромислової інтеграції / В.В. Антощенко // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) / За ред. М.Ф. Кропивка. Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2013. № 2 (22), том 3. 364 с. URL: <https://orcid.org/0000-0002-3963-6263>
 9. Васіна К.С. Вдосконалення трансфертного ціноутворення в системі внутрішнього економічного механізму підприємства: Дис. канд. екон. наук: 08.06.01. К., 2006.
 10. Валєєва А.В. Вдосконалення податкового контролю за трансфертним ціноутворенням: автореф. дис. канд. екон. наук. М., 2011, с. 27.
 11. Борисов Д.Н. Управління інтегрованими економічними системами на базі трансфертного ціноутворення. автореф. дис. канд. екон. наук. М., 2009. С. 20.
 12. Зирянова О.Л. Податкове регулювання трансфертного ціноутворення транснаціональних компаній / О.Л. Зирянова // Наукові праці НДФІ № 3 (40), 2007. С. 96–103.
 13. Штангрет А.М. Трансфертне ціноутворення як один з механізмів функціонування транснаціональних корпорацій / А.М. Штангрет, С.Г. Мартинюк, Л.Є. Сухомлин // Наукові записки. № 3 (44), 2013. С. 22–27. URL: <https://orcid.org/0000-0001-5179-4996>
 14. Атамас П.Й. Управлінський облік: 2-ге вид. Навчальний посібник К.: Центр учбової літератури, 2009. 440 с.
 15. Друри К. Управленческий и производственный учет: Пер. с англ., Учебник. М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. С. 341.
 16. Яцкевич І. Теоретичні аспекти трансфертного ціноутворення / І. Яцкевич // Економічний аналіз. 2012 рік. Випуск 11. Частина 3. 2012. С. 152–155.
 17. Десятнюк О. Теоретико-методологічні засади формування трансфертного ціноутворення на мікрорівні в умовах вітчизняної економіки / О. Десятнюк, О. Черевко // Економіст. № 1. 2015. С. 45–48. URL: <https://orcid.org/0000-0002-1384-4240>
 18. ПКУ від 02.12.2010 № 2755-VI (ред. с 02.12.2010 до 01.01.2017).
 19. Стасіневич С.А. рансфертне ціноутворення в Україні як засіб податкового контролю / С.А. Стасіневич, С.О. Майко // Формування ринкових відносин в Україні. № 4 (167) 2015. С. 37–39.
 20. Ботьботенко І.В. Трансферне ціноутворення: обліковий та податково-контрольний аспекти / І.В. Ботьботенко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. 2016. Вип. 15. С. 127–131.
 21. Мицюк С.С. Стан економічної свободи в Україні та її вплив на конкурентоспроможність / С. Мицюк // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2016. № 9(186). С. 30–35. URL: <https://doi.org/10.17721/1728-2667.2016/186-9/4>.
 22. Авраменко О.І. Визначення трансфертних цін в Україні / О.І. Авраменко // Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції: Фінансова система України в умовах економічної та фінансової глобалізації світу. Том 1. К.: 2017. С. 124–127.